

31.3.2022

VN/3426/2022

Jakelun mukaan

Öljysuojarahaston vuoden 2021 tilinpäätöksen vahvistaminen ja ympäristöministeriön tilinpäätöskannanotto

Ympäristöministeriö vahvistaa, asian oltua valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan valmistelevassa käsittelyssä, öljysuojarahastosta annetun lain (1406/2004) 23 §:n 2 momentin nojalla öljysuojarahaston vuoden 2021 tilinpäätöksen.

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:ssä tarkoitettuna tilinpäätöskannanottona ympäristöministeriö lausuu seuraavasti:

1) Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Ympäristöministeriö seuraa öljysuojarahaston tuloksellisuutta ja sen kehittymistä. Tuloksellisuutta kuvaavat tunnusluvut osoittavat toiminnan asianmukaisuuden.

Ympäristöministeriö ei tee öljysuojarahaston kanssa tulossopimusta, mutta asettaa tilinpäätöskannanotoissaan sille tavoitteita. Vahvistaessaan öljysuojarahaston tilinpäätöksen vuodelta 2020 ympäristöministeriö esitti, että öljysuojarahaston tulisi edelleen seurata tarkasti maksuvalmiutensa kehittymistä ja pyrkiä niissä rajoissa tasapuolisesti varmistamaan kunkin alueellisen pelastuslaitoksen öljyntorjuntavalmiuden säilyminen. Öljysuojarahaston tuli pelastuslaitosten kanssa tehtävällä yhteistyöllä ja ohjeistuksella edesauttaa pelastuslaitosten selviämistä tilanteissa, jossa korvausten myöntämisedellytykset olivat muuttuneet olennaisesti. Myös hyvien yhteistyösuhteiden ylläpitämiseen torjunnasta vastaavien eri viranomaisten ja rahaston välillä tulisi myös kiinnittää huomiota. Edellisten vuosien tapaan ministeriö asetti korvaushakemusten osalta tavoitteen korvaushakemusten käsittelystä keskimäärin kuudessa, ja puolessa tapauksista neljässä kuukaudessa.

Öljysuojarahaston toiminnan tuloksellisuus hakemusten käsittelyajalla mitattuna pysyi samana edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden aikana annetuista päätöksistä 92,0 prosenttia tehtiin neljässä kuukaudessa ja 99,0 prosenttia päätöksistä viimeistään vuoden kuluessa hakemuksen saapumisesta. Keskimääräinen käsittelyaika oli 2,5 kuukautta. Tulokset pysyivät lähes samoina vuoteen 2020 verrattuna, jolloin 92,8 prosenttia päätöksistä tehtiin neljässä kuukaudessa ja kaikki päätökset ratkaistiin vuoden kuluessa hakemuksen saapumisesta, keskimääräinen käsittelyaika oli tuolloin myös 2,5 kuukautta.

Öljysuojamaksun määräaikainen (2010-2015) korotus ja eräiden öljyntorjuntavalmiuteen kuuluvien hankkeiden viivästyminen ovat yhdessä kasvattaneet öljysuojarahaston oman pääoman 14,12 milj. euroon.

Öljysuojarahaston varat on pitkälti sidottu ennakkopäätöksillä öljyvahinkojen torjunnan hankintoihin. Öljysuojarahastosta annetun lain 17 §:n mukaan kustannuksiltaan yli 85 000 euroa ylittävän yksittäisen torjuntakalustohankinnan korvaaminen alueen pelastustoimelle edellyttää, että öljysuojarahaston hallitus on etukäteen hyväksynyt hankinnan. Rahaston sitoumukset ovat kaikkiaan 10,18 miljoonaa euroa. Lisäksi talousarviosta 2019 siirretty 2,9 miljoonan euron määräraha on käytettävä öljyn pilaamien maa- ja pohjavesialueiden kunnostamiskustannusten korvauksiin. Kertomusvuonna rahastoon siirrettiin valtion talousarviosta 4 milj. euron määräraha, jolla saatiin katettua alueellisten pelastuslaitosten ylläpito- ja koulutuskustannukset, jotka olivat kertyneet vuodelta 2020 ja jotka maksetaan hakemuksesta aina jälkikäteen.

Öljysuojarahasto on rahoitustilanteensa heikennyttyä antanut vuoden 2021 aikana useita kohdennettuja tiedotteita, joilla se on pyrkinyt pitämään pelastuslaitokset ja ELY-keskukset perillä tilanteestaan ja korvausten myöntämisen edellytyksistä. Covid-19-pandemian vuoksi erilaiset koulutus- ja muut tapaamiset pelastuslaitosten, ELY-keskusten ja muiden yhteistyötahojen kanssa ovat peruuntuneet tai ne on järjestetty etäyhteydellä. Yhteydenpito sähköpostitse on sen sijaan ollut tavallista vilkkaampaa.

Tilinpäätöskannanottonaan ympäristöministeriö toteaa, että öljysuojarahaston hallitus on toiminnassaan riittävästi ottanut huomioon vuoden 2020 tilinpäätöksen vahvistamiseen liittyvät tavoitteet ja on saavuttanut myös asetetut käsittelyaikatavoitteet.

2) Ovatko käytetyt tuloksellisuuden raportoinnin perusteet ohjauksen ja tulosvastuun kannalta asianmukaisia sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Öljysuojarahaston toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat oikeita, riittäviä ja selkeitä. Öljysuojarahaston tuloksellisuuden seuranta on järjestetty luotettavalla tavalla. Tuloksellisuustiedot on tuotettu rahaston kirjanpidosta ja avustuspäätösten seurantajärjestelmästä täydennettyinä htv-tiedoilla. Ympäristöministeriö katsoo, että erilliselle tuloksellisuuden laskentatoimen järjestämiselle ei ole tarvetta rahaston koko ja hallinto huomioon ottaen. Seurantatiedot ovat riittäviä rahaston ohjaamiseen ja kehittämiseen.

3) Mihin toimenpiteisiin rahastossa on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Öljysuojamaksua ei kannettu kertomusvuonna, eikä lisää maksutuloja ole odotettavissa ennen kuin öljysuojarahaston varat ovat supistuneet alle viiden miljoonan euron, joka on laissa määritelty alempi pääomaraja.

Öljysuojarahaston hallitus on kirjeellään 8.6.2020 ilmoittanut ympäristöministeriölle, että rahaston varat eivät riitä öljysuojarahastosta annetun lain 17 §:n mukaisesti, pelastustoimelle öljyvahinkojen torjuntakaluston hankkimisesta ja torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen vuonna 2020 taikka sitä seuraavina kahtena taikka kolmena vuotena. Rahaston hallitus pyysi, että ympäristöministeriö ryhtyisi pikaisesti tarpeellisiin toimenpiteisiin öljysuojarahaston taloudellisen tilanteen ja toimintakyvyn turvaamiseksi.

Eduskunnan joulukuussa 2021 hyväksymään valtion vuoden 2022 talousarvioon sisältyy öljysuojarahastolle neljän miljoonan euron määräraha (35.10.60 *Siirto Öljysuojarahastoon*), jota voidaan käyttää öljyvahinkojen ja niiden torjunnan sekä pelastuslaitosten öljyntorjuntavalmiuden ylläpitämiseen liittyvien menojen maksamiseen. Määrärahalla voidaan korvata pelastuslaitoksille vuoden 2021 ylläpito-kustannuksia, joiden korvaaminen oli epävarmaa vielä aikaisemmin toimintavuoden aikana.

Ympäristöministeriö esittää uutena tilinpäätöskannottonaan, että öljysuojarahasto jatkaa maksuvalmiutensa kehittymisen seuraamista tarkasti ja pyrkii käytävissä olevien varojen rajoissa tasapuolisesti varmistamaan kunkin alueellisen pelastuslaitoksen öljyntorjuntavalmiuden säilymisen. Öljysuojarahaston tulee pelastuslaitosten kanssa tehtävällä yhteistyöllä ja ohjeistuksella edesauttaa pelastuslaitosten selviämistä tilanteessa, jossa korvausten myöntämisedellytykset ovat muuttuneet olennaisesti. Hyvien yhteistyösuhteiden ylläpitämiseen torjunnasta vastaavien eri viranomaisten, ELY-keskusten ja rahaston välillä tulee myös kiinnittää huomiota.

Lisäksi ympäristöministeriö asettaa rahastolle tulostavoitteeksi korvaushakemusten käsittelyn keskimäärin kuudessa, ja puolessa tapauksista neljässä kuukaudessa.

4) Mihin toimenpiteisiin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ympäristöministeriö asetti 3.12.2019 ympäristövahinkojen toissijaisten vastuujärjestelmien kehittämisen lainsäädäntöhankkeen (TOVA-lainsäädäntöhanke). TOVA-järjestelmien kehittäminen sisältyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmaan. Lainsäädäntöhankkeessa selvitetään ja tehdään tarvittavat ehdotukset muun muassa siitä, onko öljysuojarahasto perusteltua säilyttää erillisenä järjestelmänä ympäristövahinkojen toissijaisia vastuujärjestelmiä uudistettaessa. Lisäksi hankkeessa laaditaan ehdotukset koko järjestelmän rahoituspohjaksi.

TOVA-lainsäädäntöhankkeessa selvitetään rahaston ja sen maksupohjan tulevaisuus eikä rahaston suhteen ole tarkoitus tehdä erillISRatkaisuja ennen hankkeen päättymistä. Nykymuotoisen öljysuojarahaston mahdollisesti lopettaessa toimintansa hankkeen seurauksena ympäristöministeriö pitää huolta siitä, että rahasto kykenee siirtymäaikana vastaamaan sitoumuksistaan.

Lisäksi ympäristöministeriö tukee öljysuojarahastoa sen toimiessa vaikeassa taloudellisessa tilanteessa ja pitää huolta sen henkilöstövoimavaroista.

Ympäristö- ja ilmastoministeri

Emma Kari

Hallitusneuvos

Oili Rahnasto

LIITTEET   Öljysuojarahaston toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat vuodelta 2021
Öljysuojarahaston tilintarkastuskertomus vuodelta 2021

JAKELU   Valtiovarainministeriö
Eduskunnan tarkastusvaliokunta
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Öljysuojarahaston hallitus

TIEDOKSI

Sisäministeriö, pelastusosasto
Sisäministeriö, Rajavartiolaitoksen esikunta
YM:n sisäinen tarkastus ja taloushallinto

VN/3426/2022-YM-8

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: